

Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2013/14:139 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013. Utskottet behandlar också motioner från allmänna motionstiden 2013.

I betänkandet behandlar utskottet frågor om bl.a. de multilaterala institutionernas roller och inriktning, IMF:s och Världsbankens låneramverk samt jämställdhets-, klimat- och energifrågor i Världsbankens verksamhet.

Finansutskottet har lämnat ett yttrande i ärendet.

Utrikesutskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och att motionerna avstyrks.

I ärendet finns tre reservationer (S, MP, V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	5
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	6
Utskottets förslag	6
Reservationer	13
1. Reform av institutionerna och remitteringar, punkt 1 (S)	13
2. Reform av institutionerna och remitteringar, punkt 1 (MP, V)	14
3. Jämställdhetsfrågor och klimatinsatser, punkt 2 (V)	15
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Skrivelsen	17
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	17
<i>Bilaga 2</i>	
Finansutskottets yttrande	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Reform av institutionerna och remitteringar

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U303 yrkande 28 och 2013/14:U316 yrkandena 14, 57 och 58.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP, V)

2. Jämställdhetsfrågor och klimatinsatser

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U264 yrkande 14 och 2013/14: MJ468 yrkande 10.

Reservation 3 (V)

3. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2013/14:139 till handlingarna.

Stockholm den 8 maj 2014

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Urban Ahlin (S), Walburga Habsburg Douglas (M), Carina Hägg (S), Christian Holm (M), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Fredrik Malm (FP), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Christer Winbäck (FP), Bodil Ceballos (MP), Désirée Pethrus (KD), Julia Kronlid (SD), Hans Linde (V) och Ulrik Nilsson (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utrikesutskottet regeringens skrivelse 2013/14: 139 som innehåller en redogörelse för verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna under 2012 och 2013. I betänkandet behandlas också ett antal motioner från den allmänna motionstiden 2013. Utskottet väljer att i betänkandet främst inrikta sig på de frågor som tas upp i motionerna. Inom ramen för sin beredning av ärendet har utrikesutskottet begärt och fått ett yttrande från finansutskottet över skrivelsen och motioner (yttr. 2013/14: FiU7y).

Regeringen har under mandatperioden redovisat uppgifter om svenskt stöd till insatser av Världsbanken och regionala utvecklingsbanker i bl.a. budgetpropositionen och regeringsskrivelser om politiken för global utveckling respektive biståndets resultat. Utrikesutskottet har i ett flertal betänkanden under mandatperioden tagit upp frågor med anknytning till Internationella valutafondens, Världsbankens respektive de regionala utvecklingsbankernas verksamhet. Det gäller exempelvis motionsförslag om stöd till insatser på miljö-, klimat- och energiområdena samt skuldavskrivning och skuldållbarhet. Också motioner om inflytande och insyn i de internationella finansiella institutionerna samt om konditionalitet (villkorlighet) har behandlats. Frågorna har tagits upp exempelvis i budgetbetänkanden och i betänkanden om Sveriges politik för global utveckling, mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik respektive globalisering.

Den 3 oktober 2013 respektive den 3 april 2014 ägde föredragningar för utrikesutskottet och finansutskottet rum i riksdagen inför IMF:s och Världsbankens års- respektive vårmöten 2013 och 2014. Vid föredragningarna medverkade finansminister Anders Borg, biståndminister Hillevi Engström och riksbankschef Stefan Ingves. Ledamöter i utrikesutskottet och finansutskottet har vid skilda tillfällen under den innevarande mandatperioden deltagit i resor och möten som arrangerats av Världsbanken och dess nätverk för parlamentariker (Parliamentary Network on the World Bank, PNoWB). I nätverket ingår bl.a. parlamentariker med intresse för utvecklings- och biståndsfrågor och Världsbankens roll i detta sammanhang. Utrikesutskottet har även genomfört möten med Joachim von Amsberg, vicepresident med ansvar för Världsbankens utvecklingsfond (IDA) och med bankens chefsekonom Kaushik Basu.

Bakgrund

Riksdagen beslutade 2003 att regeringen, med regelbundna intervall, i en särskild skrivelse till riksdagen ska redovisa hur arbetet inom Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala investerings- och utvecklingsbankerna har bedrivits och vilka prioriteringar regeringen har haft i arbetet med dessa institutioner (bet. 2003/04:UU3). Därefter har regeringen under tidigare mandatperioder i skrivelserna 2004/05:54 och 2009/10:153 lämnat redogörelser till riksdagen. Skrivelserna har behandlats i betänkande 2004/05:UU8 respektive 2009/10:UU18. Under denna mandatperiod har regeringen lämnat en redogörelse i skrivelse 2011/12:154 som behandlats av utskottet i betänkande 2012/13:U13.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogörs för verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013. Tyngdpunkten har lagts på de ställningstaganden regeringen gjort i de frågor som präglat såväl styrelsearbetet som institutionernas verksamhet.

De organisationer som berörs i skrivelsen är Afrikanska utvecklingsbanken (AfDB), Asiatiska utvecklingsbanken (AsDB), Europarådets utvecklingsbank (CEB), Europeiska investeringsbanken (EIB), Europeiska utvecklingsbanken (EBRD), Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB), Internationella valutafonden (IMF), Nordiska investeringsbanken (NIB) och Världsbanken (Internationella utvecklings- och återuppbyggnadsbanken [IBRD] och Internationella utvecklingsfonden (IDA). I skrivelsen redogörs även för verksamheten i Internationella finansieringsbolaget (IFC) som är en del av Världsbanksgruppen. I förhållande till föregående skrivelser har regeringen utökat antalet institutioner vars verksamhet redovisas genom att inkludera CEB, EIB, IFC och NIB.

Skrivelsen behandlar de internationella finansiella institutionernas övergripande roll i den internationella ekonomin, t.ex. hur deras verksamhet har påverkats av den globala ekonomiska och finansiella kris som bröt ut 2008. Vidare behandlas de frågor som har präglat institutionerna under verksamhetsperioden: institutionernas övervakning av den globala ekonomin och enskilda länders ekonomiska politik, institutionernas utlåning och resurssituation, en rad sektorsövergripande frågor som jämställdhet samt miljö- och klimatfrågor, särskilda insatser med anledning av jordbävningsskatastrofen på Haiti och den arabiska demokratiutvecklingen samt institutionella frågor som styrnings- och inflytandefrågor. Avslutningsvis redogörs för den förväntade inriktningen av institutionernas verksamhet de närmaste åren.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet besvarar och avstyrker, bl.a. med hänvisning till pågående arbete, motioner om reformer av institutionerna vad gäller öppenhet, transparens och röstfördelning. Vidare besvaras och avstyrks ett antal motioner som berör remitteringar, institutionernas klimatarbete och jämställdhet.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (MP, V) och 3 (V).

Reformer av institutionerna och vissa frågor om remitteringar

Skrivelsen

Regeringen verkar för att de internationella finansiella institutionerna i ökad utsträckning ska ta hänsyn till demokratifrågor och frågor om mänskliga rättigheter och se dessa som grundläggande faktorer för en sund och hållbar ekonomisk tillväxt.

Regeringens utgångspunkt är att medlemsländernas inflytande i institutionerna ska återspegla deras relativa vikt i världsekonomin. I den pågående översynen av kvotformeln inom IMF anser regeringen att formeln inte i alltför hög grad bör domineras av BNP, som endast anger ekonomisk storlek, utan också bör tillmäta en betydande vikt åt ekonomisk öppenhet, som speglar länders integration i världsekonomin. Regeringen stöder processen att långsiktigt stärka låg- och medelinkomstländernas inflytande i Världsbanken, med utgångspunkt i världsekonomin utveckling. För att medlemsländerna ska få incitament att ge bidrag till institutionen måste även finansiella bidrag påverka graden av inflytande. Slutligen bör de fattigaste ländernas inflytande värnas.

Motionerna

Socialdemokraterna understryker i kommittémotion 2013/14:303 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 28 att det är nödvändigt att reformera de finansiella institutionerna. Det behövs en offentlighetsprincip värd namnet, och demokrati och mänskliga rättigheter bör i hög grad vara förknippat med organisationernas utlåning.

Miljöpartiet anför i partimotion 2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. yrkande 14 att Bretton Woods-institutionerna och andra internationella organ måste bli mer representativa, transparenta och ansvarstagande. I

yrkandena 57 och 58 påtalas vikten av att säkerställa att Sverige lämnar säkra uppgifter om remitteringar till Världsbanken och att regeringen bör ta initiativ för att sänka kostnaderna för att skicka remitteringar.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet har tidigare uttryckt att det är av stor vikt att riksdagen får god information om verksamheten i de internationella institutionerna och möjlighet till inflytande över Sveriges agerande i institutionerna. Skrivelsen ger riksdagen en möjlighet att bl.a. följa institutionernas verksamhet, resultat, styrning och organisation. Finansutskottet anser att det är viktigt att Sverige aktivt använder sitt politiska och ekonomiska inflytande i institutioner som EU, IMF och Världsbanken.

Finansutskottet kan konstatera att den ekonomiska och finansiella kris som bröt ut 2008 starkt har präglat institutionerna bl.a. i form av ökad utlåning och nya reformer i institutionerna. Flera resursförstärkningar har också genomförts. I samband med dessa förstärkningar har krav ställts på att frågor som rör exempelvis klimat och miljö samt jämställdhet ska få ett ökat genomslag i institutionernas verksamhet, vilket finansutskottet välkomnar.

När det gäller institutionernas övervakningsarbete vill finansutskottet understryka vikten av IMF:s och Världsbankens verksamhet när det gäller att bl.a. övervaka och analysera den globala ekonomin. Mot bakgrund av den ökade finansiella och ekonomiska integrationen och därmed den ökade risken för spridning av finansiella och ekonomiska chocker mellan olika länder välkomnar finansutskottet IMF:s förstärkta övervakning av den finansiella sektorn och dess eventuella gränsöverskridande effekter. Genom förstärkt övervakning förbättras IMF:s förutsättningar att förebygga kriser och värna finansiell stabilitet. Finansutskottet anser därför att det är viktigt att IMF fortsätter arbetet med att utveckla och fördjupa analysen av spridningseffekter samt arbetet med att ge policyrekommendationer till medlemsländer, vilket också ligger i linje med regeringens prioriteringar.

Frågor om inflytande är enligt finansutskottet viktiga för verksamhetens legitimitet. Medlemsländernas inflytande i institutionerna bör därför speglas av deras ekonomiska betydelse i världsekonomin. Samtidigt vill utskottet betona vikten av att också små och välutvecklade länder som i dag ger betydande finansiella bidrag har ett rimligt inflytande. I den pågående översynen av kvotformeln inom IMF bör BNP få en betydande vikt för att just spegla länders position i världsekonomin, men samtidigt måste också ekonomisk öppenhet få en betydande vikt för att spegla länders integration i världsekonomin. Inflytande är viktigt bl.a. för att behålla verksamhetens legitimitet. En försvagad legitimitet kan riskera att förändra förutsättningarna för fortsatta bidrag. Det är därför också viktigt med transparenta regler och processer vid beslut om medlemsländernas inflytande. Finansutskottet kan också notera att en av regeringens prioriterade frågor är att alla

länder ska ges möjlighet till insyn och inflytande i processen vid förhandlingar om ett förändrat inflytande inom IMF. Finansutskottet kan vidare notera att regeringen arbetar för att stärka låg- och medelinkomstländernas inflytande i Världsbanken, vilket utskottet välkomnar.

När det gäller frågor om styrning i de internationella institutionerna anser finansutskottet liksom regeringen att det är viktigt att tillsättningen av institutionernas ledningar sker i öppna och meritbaserade processer som är öppna för sökande från alla länder. Finansutskottet välkomnar de framsteg som gjorts inom bl.a. Världsbanken och IMF med framtagande av processer för tillsättningen av institutionernas högsta chefer, där det slås fast att kandidater från alla medlemsländer ska kunna söka tjänsterna. Finansutskottet välkomnar också regeringens arbete med mer öppna och transparenta institutioner och kan notera att flera av institutionerna har gjort framsteg på detta område, bl.a. i de nyligen beslutade reformerna som inbegriper strategiska mål, decentralisering och öppenhet. Enligt finansutskottet är en större transparens i institutionerna viktig för en effektiv global styrning.

När det gäller att öka kunskapen om remitteringar kan finansutskottet notera att Konsumentverket i december 2013 fick i uppdrag av regeringen att inrätta och tillhandahålla en webbaserad informationstjänst för remitteringar. Genom tjänsten ska konsumenterna kunna jämföra olika betaltjänstleverantörers kostnader för att flytta pengar från Sverige till ett låg- och medelinkomstland i enlighet med Organisationen för samarbete och utveckling (OECD) och Kommittén för utvecklingsbistånds (DAC) definition. Tjänsten ska tas i bruk senast den 1 december 2014.

Finansutskottet kan vidare notera att regeringens mål är att verka för billigare och säkrare remitteringar från Sverige. Enligt uppgifter från Statistiska centralbyrån (SCB) används sedan 2013 en ny metod för att samla in uppgifter om remitteringar. Finansinspektionen överlämnar uppgifter till SCB om samtliga betalningsförmedlingsföretag som har tillstånd att bedriva verksamhet. Därefter samlar SCB kvartalsvis in uppgifter från ett urval av dessa företag. Uppgifterna rapporteras sedan vidare internationellt. Den nya metoden ger enligt SCB betydligt bättre och säkrare uppgifter än tidigare arbetssätt och överensstämmer väl med hur andra länder tar fram sina uppgifter om remitteringar.

Mot bakgrund av det som anförts ovan anser inte finansutskottet att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandena. Yrkandena 57 och 58 i partimotion 2013/14:U316 (MP) bör därför avstyrkas av utrikesutskottet.

Utskottets ställningstagande

Utrikesutskottet konstaterar att Sveriges politik för global utveckling utgår från två perspektiv: fattiga människors perspektiv på utvecklingen och ett rättighetsperspektiv. Regeringen agerar på olika sätt aktivt för att integrera

ett rättighetsperspektiv i svenska positioner och för att påverka andra länder att integrera ett sådant perspektiv i agerandet i de multilaterala institutionerna, t.ex. Världsbanken. Det framgår också av skrivelsen att regeringens arbete i de aktuella organisationerna baseras bl.a. på riksdagens beslut om Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3).

Utskottet konstaterar vidare att de internationella finansiella institutionerna har stor betydelse för att främja ekonomisk tillväxt, global ekonomisk och finansiell stabilitet samt fattigdomsbekämpning. Utskottet delar regeringens uppfattning att institutionerna fyller en grundläggande roll i det globala samarbetet. IMF har till huvudsaklig uppgift att öka stabiliteten i det internationella finansiella systemet genom att övervaka den ekonomiska utvecklingen, såväl i enskilda länder som globalt, och genom att lämna finansiellt stöd till medlemsländer med betalningsproblem. Världsbanksgruppen har till syfte att bekämpa fattigdom genom att främja ekonomiskt och socialt framåtskridande i tillväxt- och utvecklingsländer.

Liksom finansutskottet anser utrikesutskottet att det är av stor vikt att riksdagen får god information om verksamheten i de internationella institutionerna och möjlighet till inflytande över Sveriges agerande i institutionerna.

Utrikesutskottet noterar att frågor om demokrati och mänskliga rättigheter inte ingår i mandatet för de internationella finansiella institutionerna (IFI). Undantaget från detta är EBRD som har i uppgift att främja utvecklingen mot demokrati i sina verksamhetsländer. Bland annat efter påtryckningar från Sverige och de övriga nordiska länderna har dock flera av institutionerna det senaste årtiondet börjat arbeta med demokratifrågor och frågor om mänskliga rättigheter. I Världsbankens nya strategi framhålls minskad ojämlikhet, upprätthållande av grundläggande mänskliga rättigheter och människors möjligheter att göra sin röst hörd som förutsättningar för ett delat välstånd. Utskottet välkomnar att institutionerna i ökad utsträckning tar upp frågor om demokrati och mänskliga rättigheter i sina strategier. Enligt utskottets uppfattning är dessa faktorer grundläggande för en långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, och de bör därför ingå i bedömningsunderlaget inom institutionernas alla verksamhetsområden.

Utskottet konstaterar att regeringen under verksamhetsperioden arbetat aktivt för att öka institutionernas öppenhet och transparens och delar regeringens bedömning att väsentliga framsteg har gjorts på detta område. Flera av institutionerna, framför allt AfDB och Världsbanken, placeras högt i en oberoende ranking av öppenhet bland bilaterala och multilaterala biståndsgivare (2013 Aid Transparency Index).

I Världsbanksgruppen trädde en ny policy för allmänhetens tillgång till information i kraft i juli 2010. Denna bygger på principen att alla handlingar är offentliga, och undantag görs endast i särskilda fall, bl.a. för

information om enskilda personer och viss finansiell information. I Världsbankens nya policy ingår också att offentliggöra mer information med anknytning till styrelsens verksamhet innan styrelsen går till beslut.

Utskottet noterar även att IMF har fattat beslut om ökad öppenhet. Den nya policyn innebär exempelvis att dokument med anknytning till IMF-styrelsens arbete respektive styrelsens protokoll öppnas för insyn på ett tidigare stadium än vad som hittills varit fallet och att fondens webbplats förbättras.

Utskottet välkomnar de framsteg som gjorts men vill betona att arbetet för att genomföra ytterligare reformer måste fortsätta. Ökad transparens i de finansiella institutionerna är viktigt för en effektiv global styrning. Utrikesutskottet har tidigare påtalat att Världsbankens nätverk för parlamentariker (Parliamentary Network on the World Bank, PNoWB) kan ha en roll i uppföljningen av bankens nya informationspolicy och på så vis bidra till att främja ökad öppenhet i Världsbankens agerande.

Vad gäller frågan om inflytande i institutionerna noterar utrikesutskottet att det sedan FN:s internationella konferens om utvecklingsfrågor i Monterrey 2002 finns ett långsiktigt mål om att öka låg- och medelinkomstländernas inflytande i både IMF och Världsbanksgruppen. Som en följd av detta gjorde Världsbanksgruppen reformåtaganden både vid gruppens årsmöte 2008 och dess vårmöte 2010. Riksdagen har tidigare godkänt förändringar av stadgarna för IMF och Världsbanken som bl.a. syftar till att öka låg- och medelinkomstländernas inflytande (bet. 2009/10:FiU16, rskr 2009/10:134). Utskottet noterar att regeringens bedömning är att ytterligare reformer är att vänta under de närmaste åren och välkomnar att regeringen verkar för att stärka låg- och medelinkomstländernas inflytande i Världsbanken. Utrikesutskottet delar finansutskottets ovan redovisade uppfattning vad gäller styrningsfrågor inom IMF.

Utrikesutskottet delar också finansutskottets bedömningar vad gäller de frågor om remitteringar som berörs i en motion och har inte heller i övrigt några invändningar mot finansutskottets ställningstaganden i yttrande 2013/14:FiU7y.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2013/14:303 yrkande 28 och 2013/14:U316 yrkandena 14, 57 och 58.

Jämställdhetsfrågor och klimatinsatser

Skrivelsen

Regeringen har varit pådrivande för att ytterligare integrera jämställdhetsfrågor i de internationella finansiella institutionernas verksamhet och välkomnar de framsteg som gjorts i flera av organisationerna. Regeringen anser dock att jämställdhetsarbetet bör utvecklas ytterligare och bedrivs av samtliga institutioner.

Regeringen anser att de internationella finansiella institutionerna har en viktig roll för att främja en miljö- och klimatmässigt hållbar utveckling genom att integrera miljö- och klimatfrågor i sina verksamheter samt bidra till att uppfylla behov och åtaganden om klimatfinansiering.

Motionerna

Vänsterpartiet föreslår i kommittémotion 2013/14:U264 av Hans Linde m.fl. yrkande 14 att Sverige inom IMF, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna ska verka för att institutionernas avtal och program alltid ska innehålla en analys av hur effekterna förhåller sig till konventionen om avskaffande av allt slags diskriminering av kvinnor. Vidare föreslår Vänsterpartiet i partimotion 2013/14: MJ468 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 10 att institutioner för klimatfinansiering ska underställas FN och inte Världsbanken för att säkerställa demokratisk styrning.

Utskottets ställningstagande

Utrikesutskottet konstaterar att jämställdhet är en av tre svenska prioriteringar för utvecklingssamarbetet. Utskottet välkomnar därför att regeringen varit pådrivande för att ytterligare integrera jämställdhetsfrågor i de finansiella institutionernas verksamhet. Det finns enligt skrivelsen en växande insikt i institutionerna om betydelsen av jämställdhet mellan män och kvinnor för att främja ekonomisk och social utveckling. Bakgrunden till denna utveckling redovisades i Världsbankens World Development Report 2012, som behandlade temat jämställdhet och utveckling. I rapporten, som presenterades för utrikesutskottet och finansutskottet i november 2011, anges bl.a. att jämställdhet inte bara är ett viktigt mål i sig, utan även att investeringar i jämställdhet kan ge stora samhällsekonomiska vinster.

Utskottet välkomnar att 98 procent av Världsbankens utlåning under 2013 hade ett integrerat jämställdhetsperspektiv. Detta är en avsevärd ökning jämfört med 2010 då motsvarande andel var 54 procent. Utskottet noterar att förbättringar görs även i övriga institutioner, möjligen med undantag för AfDB vars strategi för jämställdhetsarbete blivit mer än två år försenad. Utskottet vill understryka vikten av att regeringen fortsätter att vara pådrivande för att ytterligare utveckla jämställdhetsarbetet inom samtliga finansiella institutioner. Av särskild vikt är att integrera jämställdhetsfrågor i olika ekonomiska sektorer, som infrastruktur och energi, där utvecklingen enligt skrivelsen fortfarande släpar efter.

Utskottet konstaterar att de internationella finansieringsinstitutionerna spelar en viktig roll i det globala miljö- och klimatarbetet, som finansärer såväl som kunskapsförmedlare. Institutionernas gemensamma klimatfonder har fortsatt att bidra med betydande klimatfinansiering. Världsbanken administrerar fonder som bidrar till genomförandet av Kyotoprotokollet genom Globala miljöfonden (GEF) där också FN är representerat genom bl.a. UNDP och UNEP. Utskottet konstaterar att utvecklingsländer och industri-

aliserade länder har jämn representation i styrelserna för klimatinvesteringsfonderna och att alla beslut måste fattas enhälligt. Utskottet konstaterar att fondstyrelserna således har en annan sammansättning än vad som är fallet i IBRD:s guvernörs- och exekutivstyrelser. Utskottet noterar också att det i klimatfondernas konstruktion ingår en s.k. solnedgångsparagraf som gör det möjligt att avsluta fonderna så snart en ny finansiell arkitektur har trätt i kraft under FN:s klimatkonvention.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2013/14:U264 yrkande 14 och 2013/14:MJ468 yrkande 10.

Utskottet har i övrigt inga synpunkter på regeringens skrivelse och förslår att den läggs till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Reform av institutionerna och remitteringar, punkt 1 (S)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S) och Kenneth G Forslund (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U303 yrkande 28 och avslår motion 2013/14:U316 yrkandena 14, 57 och 58.

Ställningstagande

En reformering av de globala finansiella institutionerna är av stor vikt. Inte minst turbulensen på de finansiella marknaderna och den efterföljande finanskrisen visade på behovet av stabila finansiella institutioner. Efter deras bildande under andra världskrigets sista år har mycket hänt i världen. Internationella valutafondens (IMF) mål är att säkra stabiliteten i det internationella monetära och finansiella systemet medan Världsbankens främsta uppgift är att bistå utvecklingsländer med att bekämpa fattigdom.

Länge riktades berättigad kritik mot IMF och Världsbanken för deras nyliberala hållning till länders reformeringsbehov. Delvis har detta förändrats. I Världsbankens program tas i dag större hänsyn till de fattiga ländernas egna prioriteringar för effektiv fattigdomsbekämpning. Men fortfarande brottas IMF och Världsbanken med stora problem.

Makten i organisationerna speglar inte de ekonomiska förhållandena i världen. Relationen till FN är också oklar. Det är dock viktigt att betona att IMF och Världsbanken är självständiga institutioner som bygger på medlemsländernas kapitalinsatser. Även i fortsättningen kommer sannolikt ländernas medlemskap och kapitalinsats att vara stommen i de finansiella organisationerna.

Även om de internationella uppgörelser om förstärkningar av IMF som kommit till stånd i och med finanskrisen är positiva innebär det inte att arbetet är slutfört. Det är nödvändigt att reformera de internationella finansiella institutionerna. Det behövs en offentlighetsprincip värd namnet. Demokrati och mänskliga rättigheter bör i högre grad vara förknippat med organisationernas utlåning.

Kopplingen mellan IMF, Världsbanken och FN-systemet behöver stärkas. FN bör kunna fatta beslut som även de finansiella organisationerna måste rätta sig efter.

Noteras bör också att G20 i dag spelar en större roll som internationellt forum. Bland annat var det till stor del i detta sammanhang som viktiga beslut fattades om åtgärder för att minska skadeverkningarna av finanskrisen. Vi ser det dock som ett stort problem om utvecklingen fortsätter mot att G20 tar över delar av det ansvar och den roll som tillkommer internationella institutioner som Internationella valutafonden eller Världsbanken, där betydligt fler av världens länder finns representerade.

2. Reformerna av institutionerna och remitteringar, punkt 1 (MP, V)

av Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U316 yrkandena 14, 57 och 58 samt avslår motion 2013/14:U303 yrkande 28.

Ställningstagande

Världsbanken och Internationella valutafonden (IMF) har stort inflytande över utvecklingen i världen. IMF:s och Världsbankens lösningar på ekonomiska problem har varit omfattande besparingsprogram i kombination med hårdare budgetregler, vilket har fått svåra sociala konsekvenser. Resultatet av motsvarande åtstramningspolitik ser vi nu på närmare håll i eurozonens krisländer.

Den ekonomiska krisen har satt strålkastarljus på hur det globala finanssystemet fungerar, eller rättare sagt inte fungerar. IMF och Världsbanken är i behov av reformering, med avseende både på styrning och på innehåll i politiken. IMF och de europeiska ledarna betraktar skuldskrisen som ett utslag av bristande budgetdisciplin. Kritiken mot IMF:s politiska inriktning gentemot utvecklingsländerna har varit omfattande, inte minst bland många låg- och medelinkomstländer. Såväl folkrörelser som FN har påpekat att IMF:s åtstramningskrav har förvärrat krisens effekter i ett flertal länder, och krav på mer flexibla villkor har också rests. I IMF:s program behöver större social hänsyn tas och större fokus behöver läggas på jämställdhet. Fackliga rättigheter och avtal måste respekteras.

Det är viktigt att det finns en institution av IMF:s karaktär, men först när IMF:s maktstruktur demokratiseras och återspeglar dagens ekonomiska maktförhållanden kan en global finansiell arkitektur skapas. Små, kraftigt överrepresenterade länder måste gå med på att minska sin röststyrka eller

avstå representation i de beslutande organen. Ett första steg är att begränsa antalet europeiska styrelseplatser till två, en för EU som helhet och en för euroländerna.

Frivillig migration är positivt för migranten själv, för ursprungslandet och för mottagarlandet. Enligt FN:s Human Development Report 2009 bidrar migranter till ekonomisk utveckling både i sina nya och gamla hemländer. De globala remitteringarna, pengar som migranter skickar till sina hemländer, är enligt Världsbanken tre gånger så stora som det globala biståndet. Något av det absolut viktigaste för att bidra till ekonomisk utveckling och välbefinnande är att göra det enklare att röra sig över gränserna.

Det "dolda bistånd" som remitteringarna utgör ska inte underskattas. År 2010 handlade det enligt Världsbanken om 325 miljarder dollar. Det finns dock väldigt lite kunskap om remitteringar och dess påverkan på ekonomisk utveckling, vilket behöver ändras. Regeringen bör ge Statistiska centralbyrån, Riksbanken och Finansinspektionen i uppdrag att säkerställa att Sverige i fortsättningen lämnar säkra uppgifter om remitteringar från Sverige till Världsbanken.

Kostnaderna för att skicka remitteringar från Sverige behöver sänkas. Redan vidtagna åtgärder välkomnas men måste följas upp för att säkerställa att de får avsedd effekt.

3. Jämställdhetsfrågor och klimatinsatser, punkt 2 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:U264 yrkande 14 och 2013/14:U468 yrkande 10.

Ställningstagande

De internationella finansinstitutionerna, bl.a. Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken, har under decennier spelat en avgörande roll för många länder i syd. Genom de krav man ställt har man haft stort inflytande över hur den ekonomiska politiken i många länder har utformats. De båda institutionerna har spelat en central roll i framtagandet av de fattigdomsbekämpningsstrategier (Poverty Reduction Strategy Papers, PRSP) som de flesta länder i Syd i dag arbetar utifrån. I februari 2012 fanns enligt IMF 110 fullvärdiga PRSP och 57 preliminära PRSP eller interim-PRSP. Det innebär att en stor majoritet av världens utvecklingsländer omfattas av dessa strategier. Eftersom många givare kopplar sitt utvecklingssamarbete till arbetet med PRSP blir dessa dokument centrala för utvecklingsarbetet i många länder. Tyvärr har varken IMF eller Världsbanken

ken något gott rykte när det kommer till jämställdhetsfrågor. Historiskt har institutionerna ofta utgått från fyrkantiga nyliberala analyser. Det var därför positivt att Världsbankens World Development Report 2012 hade jämställdhet och utveckling som tema. Mycket återstår dock att göra. Ett jämställdhetsperspektiv behöver konsekvent genomsyra institutionernas strategier och kvinnor måste inkluderas i arbetet med att ta fram dem.

Sverige bör inom IMF, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna verka för att institutionernas avtal, program och strategier, alltid ska innehålla en analys av hur effekterna förhåller sig till konventionen om avskaffande av allt slags diskriminering av kvinnor.

Tyvärr har IMF:s och Världsbankens engagemang när det gäller klimatfrågorna hitintills lämnat mycket att önska. Trots det har regeringen valt att låta stora delar av Sveriges internationella klimatarbete kanaliseras via Världsbanken. I april 2012 krävde 115 organisationer runtom i världen i ett öppet brev till ansvariga ministrar, i Sveriges fall Anders Borg, ökat stöd till FN:s klimatfond, (UN Green Climate Fund, GCF) som saknar tillräckliga resurser. Grupperna uppmanar också till att fullborda den utfasning av Världsbankens klimatfonder, (Climate Investment Funds, CIF), som utlovats i och med att FN:s fond träder i kraft. FN:s klimatfond anses bättre kunna möta utvecklingsländers behov av att hantera klimatkrisen än Världsbanken givet bankens fortsatta finansiering av fossila bränslen, bristande MR-perspektiv och bristande inflytande för fattiga länder. Vänsterpartiet stöder detta krav. Sverige bör i internationella förhandlingar verka för att institutioner för klimatfinansiering ska underställas FN och inte Världsbanken för att säkerställa demokratisk styrning.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2013/14:139 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:U264 av Hans Linde m.fl. (V):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom Internationella valutafonden, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna ska verka för att institutionernas avtal och program alltid ska innehålla en analys av hur effekterna förhåller sig till konventionen om avskaffande av allt slags diskriminering av kvinnor.

2013/14:U303 av Urban Ahlin m.fl. (S):

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 3.3 Finansiella institutioner.

2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att Bretton Woods-institutionerna, FN och andra internationella organ blir mer representativa, transparenta och ansvarstagande.
57. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa att Sverige lämnar säkra uppgifter om remitteringar till Världsbanken.
58. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta initiativ till att sänka kostnaderna för att skicka remitteringar.

2013/14:MJ468 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i internationella förhandlingar ska verka för att institutioner för klimatfinansiering ska underställas FN och inte Världsbanken för att säkerställa demokratisk styrning.

BILAGA 2

Finansutskottets yttrande
2013/14:FiU7y

Redovisning av verksamheten i
Internationella valutafonden,
Världsbanken samt de regionala
utvecklings- och investeringsbankerna
2012 och 2013

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet (UU) beslutade den 20 mars att ge finansutskottet (FiU) tillfälle att senast den 15 april 2014 yttra sig över regeringens skrivelse 2013/14:139 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden (IMF), Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013 samt över partimotion 2013/14:U316 (MP) yrkandena 57 och 58 från den allmänna motionstiden 2013.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör finansutskottets beredningsområde samt över partimotion 2013/14:U316 (MP) yrkandena 57 och 58.

Finansutskottet anser inte att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandena. Yrkandena bör därför avstyrkas.

I yttrandet finns en avvikande mening (MP) och ett särskilt yttrande (V).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen redogörs för verksamheten i Internationella valutafonden (IMF), Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013. I skrivelsen ingår bl.a. följande avsnitt som hör till finansutskottets beredningsområde: övervakning av den globala ekonomin och enskilda länders ekonomiska politik, institutionernas utlåning och resurs-situation samt institutionella frågor som t.ex. styrnings- och inflytandefrågor.

Motionerna

I partimotion 2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP) framhålls vikten av remitteringar, dvs. pengar som migranter skickar till sina hemländer. Motionärerna hänvisar till uppgifter från Världsbanken som visar på att de globala remitteringarna är tre gånger så stora som det globala biståndet. Kunskapen om remitteringar och deras påverkan på den ekonomiska utvecklingen bedöms dock som väldigt begränsad, vilket motionärerna vill ändra på. Motionärerna anser därför att regeringen bör ge Statistiska centralbyrån (SCB), Riksbanken och Finansinspektionen i uppdrag att säkerställa att Sverige i fortsättningen lämnar säkra uppgifter om remitteringar från Sverige till Världsbanken (yrkande 57). Motionärerna vill vidare att kostnaderna för att skicka remitteringar från Sverige sänks och att regeringen tar initiativ för detta (yrkande 58).

Finansutskottets ställningstagande

Som finansutskottet tidigare uttryckt är det av stor vikt att riksdagen får god information om verksamheten i de internationella institutionerna och möjlighet till inflytande över Sveriges agerande i institutionerna. Skrivelsen ger riksdagen en möjlighet att bl.a. följa institutionernas verksamhet, resultat, styrning och organisation. Finansutskottet anser att det är viktigt att Sverige aktivt använder sitt politiska och ekonomiska inflytande i institutioner som EU, IMF och Världsbanken.

Finansutskottet kan konstatera att den ekonomiska och finansiella kris som bröt ut 2008 starkt har präglat institutionerna bl.a. i form av ökad utlåning och nya reformer i institutionerna. Flera resursförstärkningar har också genomförts. I samband med dessa förstärkningar har krav ställts på att frågor som t.ex. klimat och miljö samt jämställdhet ska få ett ökat genomslag i institutionernas verksamhet, vilket finansutskottet välkomnar.

När det gäller institutionernas övervakningsarbete vill finansutskottet understryka vikten av IMF:s och Världsbankens verksamhet med att bl.a. övervaka och analysera den globala ekonomin. Mot bakgrund av den ökade finansiella och ekonomiska integrationen och därmed den ökade ris-

ken för spridning av finansiella och ekonomiska chocker mellan olika länder välkomnar finansutskottet IMF:s förstärkta övervakning av den finansiella sektorn och dess eventuella gränsöverskridande effekter. Genom att förstärka övervakningen förbättras IMF:s förutsättningar att förebygga kriser och värna finansiell stabilitet. Utskottet anser därför att det är viktigt att IMF fortsätter arbetet med att utveckla och fördjupa analysen av spridningseffekter samt arbetet med policyrekommendationer som ges till medlemsländer, vilket också ligger i linje med regeringens prioriteringar.

Frågor om inflytande är enligt finansutskottet viktiga för verksamhetens legitimitet. Medlemsländernas inflytande i institutionerna bör därför speglas av deras ekonomiska betydelse i världsekonomin. Samtidigt vill utskottet betona vikten av att också små och välutvecklade länder, som i dag ger betydande finansiella bidrag, har ett rimligt inflytande. I den pågående översynen av kvotformeln inom IMF bör BNP få en betydande vikt för att just spegla länders position i världsekonomin, men samtidigt måste också ekonomisk öppenhet få en betydande vikt för att spegla länders integration i världsekonomin. Inflytande är viktigt bl.a. för att behålla verksamhetens legitimitet. En försvagad legitimitet kan riskera att förändra förutsättningarna för fortsatta bidrag. Det är därför också viktigt med transparenta regler och processer vid beslut om medlemsländernas inflytande. Finansutskottet kan också notera att det är en av regeringens prioriterade frågor, att alla länder ska ges möjlighet till insyn och inflytande i processen vid förhandlingar om ett förändrat inflytande inom IMF. Finansutskottet kan vidare notera att regeringen arbetar för att stärka låg- och medelinkomstländernas inflytande i Världsbanken, vilket utskottet välkomnar.

När det gäller frågor om styrning i de internationella institutionerna anser finansutskottet liksom regeringen att det är viktigt att tillsättningen av institutionernas ledningar sker i öppna och meritbaserade processer som är öppna för sökande från alla länder. Finansutskottet välkomnar de framsteg som gjorts inom bl.a. Världsbanken och IMF med framtagande av processer för tillsättningen av institutionernas högsta chefer, som slår fast att kandidater från alla medlemsländer ska kunna söka tjänsterna.

Finansutskottet välkomnar också regeringens arbete med mer öppna och transparenta institutioner och kan notera att flera av institutionerna har gjort framsteg på detta område, bl.a. i de nyligen beslutade reformerna som inbegriper strategiska mål, decentralisering och öppenhet. Enligt finansutskottet är en större transparens i institutionerna viktig för en effektiv global styrning.

När det gäller att öka kunskapen om remitteringar kan finansutskottet notera att Konsumentverket i december 2013 fick i uppdrag av regeringen att inrätta och tillhandahålla en webbaserad informationstjänst för remitteringar. Genom tjänsten ska konsumenterna kunna jämföra olika betaltjänstleverantörers kostnader för att flytta pengar från Sverige till ett låg- och medelinkomstland i enlighet med Organisationen för samarbete och utvecklings (OECD) och Kommittén för utvecklingsbistånds (DAC) definition.

Tjänsten ska tas i bruk senast den 1 december 2014. Finansutskottet kan vidare notera att regeringens mål är att verka för billigare och säkrare remitteringar från Sverige.

Enligt uppgifter från SCB används sedan 2013 en ny metod för att samla in uppgifter om remitteringar. Finansinspektionen överlämnar uppgifter till SCB om samtliga betalningsförmedlingsföretag som har tillstånd att bedriva verksamhet. Därefter samlar SCB kvartalsvis in uppgifter från ett urval av dessa företag. Uppgifterna rapporteras sedan vidare internationellt. Den nya metoden ger enligt SCB betydligt bättre och säkrare uppgifter än tidigare arbetssätt och överensstämmer väl med hur andra länder tar fram sina uppgifter om remitteringar.

Mot bakgrund av det som anförts ovan anser inte finansutskottet att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandena. Yrkandena 57 och 58 i partimotion 2013/14:U316 (MP) bör därför avstyrkas av utrikesutskottet.

Stockholm den 10 april 2014

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Pia Nilsson (S), Jörgen Hellman (S), Peder Wachtmeister (M), Carl B Hamilton (FP), Per Åsling (C), Sven-Erik Bucht (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Sven-Olof Sällström (SD), Ulla Andersson (V), Jörgen Andersson (M), Ardalan Shekarrabi (S), Ann-Kristine Johansson (S) och Lotta Olsson (M).

Avvikande mening

Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013 (MP)

Per Bolund (MP) anför:

De globala remitteringarna är enligt Världsbanken tre gånger så stora som det globala biståndet. Trots detta är kunskapen om remitteringar och deras påverkan på ekonomisk utveckling mycket begränsad. Bland det absolut viktigaste som länder kan göra för att bidra till ekonomisk utveckling och välbefinnande är att göra det enklare för migranter att röra sig över gränserna. Därför bör regeringen ge Statistiska centralbyrån, Riksbanken och Finansinspektionen i uppdrag att säkerställa att Sverige i fortsättningen lämnar säkra uppgifter till Världsbanken om remitteringar från Sverige.

Vidare bör regeringen vidta åtgärder för att sänka kostnaderna för att skicka remitteringar. Redan vidtagna åtgärder välkomnas men måste följas upp för att säkerställa att de får avsedd effekt.

Detta innebär att jag anser att utrikesutskottet bör tillstyrka partimotion 2013/14:U316 (MP) yrkandena 57 och 58.

Särskilt yttrande

Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013 (V)

Ulla Andersson (V) anför:

I likhet med utskottsmajoriteten anser jag att det är viktigt att jämställdhetsfrågor integreras i institutionernas verksamhet och kan också konstatera att viktiga reformer har vidtagits, men att mycket arbete återstår.

IMF och Världsbanken har under decennier spelat en avgörande roll för många länder i syd. De har också spelat en central roll vid framtagandet av fattigdomsbekämpningsstrategier som de flesta länder i syd i dag arbetar utifrån. Dessa strategier tar i för liten utsträckning hänsyn till jämställdhetsfrågor. Jämställdhetsperspektivet ska konsekvent genomsyra institutionerna, och kvinnor ska inkluderas i arbetet med att ta fram dem. Därför anser jag att Sverige borde verka mer kraftfullt för att institutionernas avtal, program och strategier alltid ska innehålla en analys av hur effekterna förhåller sig till konventionen om avskaffande av allt slags diskriminering av kvinnor.

Även när det gäller klimatfrågor kan det konstateras att flera av institutionerna har vidtagit viktiga åtgärder i sina verksamheter för miljö- och klimatfrågor. Det är bra men på detta område borde Sverige verka för att institutioner för klimatfinansiering underställs FN och inte Världsbanken. I likhet med många organisationer runt om i världen anser Vänsterpartiet att FN:s klimatfond bättre kan möta utvecklingsländers behov av att hantera klimatkrisen än Världsbanken, givet dess fortsatta finansiering av fossila bränslen och bristande inflytande för fattiga länder.